

Som ett lejonvrål

Cityjeepen stannade så ljudlöst upp vid gathörnet att jag trodde att den hade fått motorstop. Men nej, framför mig hade jag en hybridbil, som efter att människostimmen hade skingrats fortsatte sin stumma väg likt en rymdfarkost genom världsalltet. Så blir det väl framöver. En dag kommer världsekonomin åter på fötter och det blir nog början på hybrid- och elbilarnas guldålder.

Som ekologiskt väluppfostrad medborgare inser jag naturligtvis att detta är bra och att vi därefter kan leva lyckliga i alla våra dagar och rädda jorden för våra barnbarnsbarn. Men som evigt präglad av 1960-talets automobiler känner jag samtidigt ett stygn i hjärtat. Snart förstår ingen hur det kändes att stå längst framme vid räckets i stadens blå bussar och följa med hur busschauffören satte fart på fordonet med ett våldsamt accelererande av motorn. Det lät som ett lejonvrål!

Denna fixering gör sig gällande även när jag ser på sextiotalsfilmer. Nyligen visades en filmklassiker (*À bout de souffle*) av Jean-Luc Godard från 1960 i televisionen. Skådespelarna var suveräna och intrigen cool. Men bäst av allt var ändå de vackert skulpterade bilar som svepte förbi på Paris gator. En hög och symmetrisk Rover-kaross från tidigt 50-tal, vingprydda amerikanska limousiner, och så naturligtvis alla franska paketbilar med räfflade sidoplåtar.

Det enda som saknades var en rysk Moskvitj, men det hade inte riktigt passat in i den parisiska vyn. Skälet till min längtan var ett annat. I början av 1960-talet var nästan hälften av alla registrerade personbilar i Finland av sovjetiskt eller i vart fall socialistiskt fabrikat. Den rymliga, starka och för finländska förhållanden slitstarka Moskvitj blev med tiden föremål för otaliga så kallade Mosse-vitsar, vilka fick fungera som ett ofarligt substitut till förkrigstidens öppet hånande ryssvitsar.

Få visste att de då egentligen drev med den tyska ingenjörskonsten. Moskvitj tillverkades nämligen i en tysk Opel-fabrik, som Röda armén hade forslat hem som krigsbyte och monterat upp igen i Moskva. Är man riktig nogräknad så var denna ryska Opel delvis också om en amerikansk skapelse. Aktiemajoriteten i Opels bilfabrik övertogs 1929 av den amerikanska biljätten General Motors, som under 1930-talet hann göra Opel till Europa mest sålda personbil.

Det vimlade av olika slags Oplar i Helsingfors i mitten av 1960-talet. En märkbar del av de närmare 40 000 Moskvitjer som hade sålts till Finland trafikerade i huvudstadsnejden. Dessutom hade en och annan gammal Opel överlevt kriget. Och framförallt hade nya västtyska Opel Kadetter och Rekorder börjat strömma in efter 1962, när finska staten slopade all reglering av bilimporten.

Får se hur det går med Opel i framtiden. Mycket tyder på att det konkursfärdiga General Motors inom kort tvingas sälja sina europeiska bilfabriker. Det är möjligt att tyska staten går in som ny ägare. Hur som helst är utmaningarna nästan lika stora som 1945.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 2.4.2009